

Žemaitė

SUČIUPTAS VELNIAS

[1]

Yra sakoma sena pasaka, kad lig šv. Jono visi žmonės meldžias, šaukia lytaus, bet neišmeldžia. O po šv. Jono ir viena boba, užpečkyj atsisėdusi, by tik pašnibžda vienus poterus, tujau prakiūra lyti. Bet šįmet nelabai tesipildo tokia pasaka. Ne tik šv. Jonas perėjo, bet jau ir po šv. Petro, o lytaus kaip nėra, teip nėra. Saulelė, rodos, kartais įsileidžia į debesis ir vėjas šniokščia kaip ant lytaus; ant ryto dėlto saulė teka čysta, spindinti, tarytum išsipraususi nakties migloj, ir vėl kaitina per kiaurą dieną, neužstojama nė mažiausių debesėlių. Visokie augalai ir žolelės iškaitinti, pavytusiais lapais, guli per dieną ant išdžiovintos žemės. Per naktį truputį atvėsta ir gaivėjas vėsesniu ir miglotu oru. Netrukus nuo ryto saulelė spėria nudžiovino rasą, ir vėl žolelių lapai nulinko. Žemė išdžiūvo, išspindėjo saulės įkaitoj, net suskeldėjo. Dumbluotos pelkės visur sustyro.

Žmonės skuba, pluša šieną valyti, nes rugiai baltuoja ir baltuoja kas kartas didžiau, pirštu prikimšamai užeis ir rugpjūtė. Gaspadoriai linksmai akimi žiūri į rugius, nes ne vienam labai trūksta jau duonelės. Galėtų kur prie kalnelio jau prasipjauti kraikams, bet nelaimė - vis tas šienas tebsipainioja; darbas ant darbo lipa, įmano žmonės susiplėšyti. Šeimyna keikia, kad pokaitis prapuolė; meilija sodraus lytaus, kad bent galėtų pailsėti. O čia priešingai, kas diena saulelė rieta per čystitelį, žydrą, kaip nušluotą apskritulį dangaus, tarytum ugniniaisiais savo sparnais nublašė visus debeselius sau iš po tako.

Dvaro rugių laukas čyst jau pabalo. Danokusios varpos suvisu nulinko, tarytum stebisi į žemę ir dūmoja, jog netrukus reikės grūdeliams grįžti į žemę ir šaltame kalinyj kentėti per žiemą. Kita, nebelaukdama žmogiškos rankos, užgauta vėjo, išbėrė savo grūdelius ir nusilengvinusi stačiai atsistojo. Šiaudai per sudžiūvimą net į rausvumą paduoda, o vėjo linguojami šniokščia šnabždėdami.

Ponas, įsirežęs pilvą, žiūri, ant ežės atsistojęs, kaip urėdas dalija margius kumiečiams dėl pjovimo ir rokuoja pelną iš grūdų: kiek vagonų galės pristatyti į Rygą, o kiek į Liepoją. Kad tik nepajustų Kuršėnų žydai, nuo katrų jau seniai yra piningai išimti... Kumiečiams ir šeimynai užteks pasturlakų duonai...

Padalijo urėdas kožnam po tris margius; darbo ant trijų dienų, nes tiek dienų bobos turi išeiti prie rugių. Liko dar šmotas lauko. Urėdas klausias pono, ką su tais daryti.

- Samdyti darbininkus, - tarė ponas, - nes rugiai birsta, reikia skubinau pjauti!

Samdininkų būrys, sustojęs į eilą, pjauna atkalnėj, per pusvarstį nuo kito atsilikę. Kožname tarpe eina motriška kinkuodama, tarytum kloniojas vyrui, glaboja, kad neveiktų jos plačioms pradalgėms. Sklaido rankas, norėdama apkabinti jam kojas, o tas įniršęs kerta ir kerta kas kartas toliau. Motriškoji neperglabodama iš apmaudo nusviedė pėdą į šalį, vėl kloniojas ir vėl pėdus svaido. Nieko neveikdamas, kožna eina ir eina įkandin savo vyro; viena mažiau, kita didžiau atsilikusi, velkas paskuo kaip uodegos. Pėdai renkas į krūvas ir stojas į gubas. Iš geltonų vilnijančių laukų beveizint mainos į pilką, pliką ražieną, eiloms gubų kaip šašais sukapotą. Toliau po lauką šnabžda žmonės, įsilindę į rugius. Viename ir kitame šmote iškišo jau galvą iš rugių guba, tarytum žvalgos į nusvirusias varpeles nepjautųjų; didžiuojas suglaudusi į kupetą pėdų būrį; tupi išsipūtusi, kaip višta apgūžusi vištelius. Apie tas bruzda vieni vyrai, nes

pačios rišti su pusryčiais tik teateis. Aprasota žemė žibėjo apšviesta tekančios saulės spinduliais.

Brenda ežėms bobos, braukdamos rasą, išsisklaidžiusios kožna sau su puodeliais rankose, skleidžia nuo tako užgulusius rugius. Palikusios vienus vaikus namie, skuba ant cielos dienos darbo.

Saulėlė, slinkdama ankštyn, skleidė kas kartas didžiau įkaitintus spindulius. Medžių šašuolėtis mažėjo, rasa nyko.

Petronelei Dauginienei dar liuosa koja. Nutekėjo pernai rudenį grynai iš meilės; abudu be jokio turto. Per žiemą šėip teip su pagelba Petronės motynelės išsimaitino. Ūkininkai bernus viengungius tesamdo; taigi ir Antanas Dauginis kaip apsižanijo, ničniekas iš ūkininkų nē kalbinti ant tarnystės nekalbino. Kurgi dings? Reikia lįsti į dvaro bimbilynes ir per kiaurą metą stačiai už pilvą vergauti. Antanas, jaunas, sveikas, tvirtos stovylos, patiko ponui, - gal būti geras darbininkas, - netruko susiderėti. Nelaukdamas nieko, paėmęs dvaro arklius, viename vežime parsikraustė. Dabar jau pusė metų su viršumi, kaip žanoti Antanas su Petronele. Nors varguose, nors kruvinai dirba abudu dėl kašnelio duonos, vienok tarpe savęs dar žodelio nesusikeikė. Šįryt pašokusi pramojo skubinai pusrytį, prie durų prikabino spynele, raktelį į kišenę, kažį ką kukulį įsivėlė į skreitą, puodelį į ranką, lekia kuo netekina, nes ir teip jau nuo kitų pasiliko. Apsižvalgės ant kalnelio.

Antai raudonuoja šalbierka. "Tai mano Antanelis, - bėgdama dūmoja, - nabagelis tas mano! Kada jau prie darbo! Širdelė jau jam nusmoko, o aš užmigusi kaip kiaulė!.. Kas gi kaltas? Ko nepažadino išeidamas, reikės išbarti."

Per kelis žingsnius nuo tako, įrėmęs lazdą į pasturgalį, urėdas pusiausėdoms stovėjo netol vieno statinėtojo. Praeinant Petronelei, nuo kojų ligi galvos perleidęs ją akimis, tam žmogeliui tarė:

- Tokios gražios motriškos dar nebuvo matęs, kaip ta mūsų Dauginienė... Be reikalo tokia jauna nutekėjo, vertesnį būtų gavusi vyrą; tai lėlė buvusi mergikė! O vyras - et tiktai, pajuodėlis, suvisu ne valug jos, ne tokio ana buvusi verta.

Aiškiai Petronė girdėjo eidama, nes pavėjuo buvo, prie to, ir balsu kalbėjo. Tas žmogelis ką atsakė, negirdėti; o urėdo kalbą dar po valandelės nugirdo:

- Mergos visa bagotystė - gražumas. O už ją gražesnės niekur tikrai nebėra.

Nejučioms užgirsti urėdo žodžiai giliai įsmigo Petronelei į širdį, darydami dvejomą išpūdį - nusistebėjimo ir džiaugsmo. Toks netikėtas pagyrimas jos gražumo sukrutino visais jos jausmais. Sulengvino žingsnius ir su virpančia širdžia, degančioms akimis klausės ištempusi ausis, bene nugirs dar kokį urėdo žodelį... Nieko nebegirdėt. Vėlek pasijudino greičiau bėgti.

Pribėgusi prie krūvos pėdų, pastatė puodelį išrišo ryšelį, kaip tik tiesės, stačiai į glėbį Antanui. Tas apsikabinęs myluodamas tarė:

- Mano maželele, jau atbėgai!.. Šiandien nebepasiilgsiu, būsma kartu per dieną.

- Teip ketinau barties ant tavęs, Antanel... Kaip čia reik dabar bepradėti?.. Sėskis, valgyk.. Turbūt jau gerai praalkai?.. Tokį šmotą jau nupjovęs!

- Už ką žadėjai barties, Petrel? - klausė Antanas, imdamas puodelį.

- Kam nepažadinau mane išeidamas? Dar ir langus užleidęs! Pašokus man tokios šoros!.. Visos jau išvirusios, nebeįmanau, kur pulti. Teip supykau, žadėjau nē pusryčio tau nebenešti.

- Dėl to taip skaniai... ir atnešei supykusi, - juokėsi Antanas, sėsdamas valgyti.

- Tau visada skaniai, nors būtų čyst juoda putra. Ir Šiandien nelaimė man stojos: beskubėdama paliejau daugiau neg pusę pieno, paliko juoda bulbynė, o jam vis gerai, vis skanu!

- Nors ir juoda, bile tavo virta! - tarė Antanas, srėbdamas bulbynę.

Vėjelis pūkšnojo, varinėdamas pilkus ir gelsvus kukulius debesų. Petronelei urėdo žodžiai be paliavos skambėjo galvoj, todėl, atsisėdusi priešais, žiūrėdama į Antaną, dūmojo:

- Kaip tie poniškieji greitai pamato viską!.. Kaip ir tas urėdas... Rodos, nestebis į žmogų, o vienok mato, kas gražus, o kas ne. Teisybė, Antanas labai pajuodęs. Tuo pažinimu rodėsi be galo gražus, o dabar - et tiktai!.. Bet jis mane dideliai myli... Urėdas sako: "Ne tokį būtų gavusi..." Tiesa, atsitinka kartais. Juk ir Birutą dainuojame, jog per gražumą prastą mergelę kunigaikštis paėmė. Dabar to nebėra!.. Vėl sako: "Tokios gražios dar nebuvo matęs, - švyptelėjo, - rodos, kad čia kokia išrinktinė būčio." - Šluostėsi kaktą ir kasą pasitaisė. - "Mergos visa bagotystė - gražumas..." Tiesa, jug ir Antanas ne turtus ėmė... O kažin, kad dar būčio mergoms pastigusi, gal ir būtų doresnis atsitikęs? Bent rasi būtų nereikėję tų dienų pikiuoti!.. Urėdų pačios po dvarus, antai, kaip ropynės, be jokio darbo. Patys teipogi įsisprendę vaikščiodami duoną ėda dykai... O tas mano nabagelis nusidirbęs kaip skaniai srebial!.. Prie gaspadoriaus geriau buvo pavalgęs ir lengviau tedirbo, o dabar... viskas sunkiau... Ką ta meilė nepadaro!.. Atneša laimę, o kartu įstumia į vargą!..

Antanas, pastatęs tuščią puodelį, nubraukė uostus, persižegnojęs tarė:

- O tai dabar su medumi pavalgiau!.. - atsiklaupęs keliais pervirto priešais ir, apkabinęs Petronele, bučiavo. - Dėkuo, Petronel, taip skaniai išvirei... Dievas dangumi tau užmokės... Kodėl nieko nešneki? Ar tebepyksti ant manęs?

- Ant tavęs pykti, Antanel?! Kad aš kaip galėčio dangų prilenkti ir tave įkelti!

- O aš įšokęs ir tave įtraukčio!

Juokėsi abudu.

Petronelė, atrėmusi savo karštą galvą į krūtinę Antano, žydras liepsnojančias akis paskandino tolybėj; į karštas delnas nutvėrusi jo ranką, drebančiu balsu tarė:

- Žiūrėk, Antanel, į nupjautuosius rugius... Kaip tos gubos gražiai surikiuotos į eilas stovi pavieniuo priešais kita kitos, taip danguj būtumim radę aniolus sustojusius eiloms prieš majestotą aukščiausiojo, taip pat, kaip tos gubos, nulenktoms galvoms garbinančius Sutvertoją...

Tamsios žaibuojančios akys Antano atsigrėžė į gubas:

- Aniolus kažin kada pamatysma, - tarė, - o tos gubos išrodo kaip tik kareivių eilos, surikiuotos prieš karalių. Pjovėkai sklaidos kaip vyresnieji, eina pirma, taisydami būrius į rėdą, o urėdas stovi kaip karalius. Toliau už lauko miškas ankštesnėms ir žemesnėms viršūnėms atsimuša prieš saulę, kaip kokie miesto bokštai, bonės, kaminai ir sodnai.

- Aš didelio miesto niekuomet nemačiau... žiūrėsiu dabar į miško viršūnes... kaip čia gerai, Antanel, kaip čia gražu! Visumet taip būčio, būčio...

- Gana, Petrel, pjaukim, margis didelis, suvėluosma...

*

Saulėlė ant žiemos toli jau nugrižo, dienos per šmotą sutrumpėjo. Nuo saulotekio ligi pietų čyst neilga valanda. O ant vakaro beveizint saulėlė nurietėjus ant laidos. Oras vėsesnis, rūstesni paliko visi pašaliai. Skystas vėjas pūsdamas virpina sidabrines vortinkles, katroms kaip tinklu aprazgyta visa paviršė žemės - tiek pievos, tiek dirvose ražienos. Pranašai pavasario, gandrai, išsivedę jau vaikus, stypinėja būriais po dirvonus, o kiti langoja aplinkuo; turbūt baudžias už jūrių marių išnešti ant uodegos padvečerka. Smulkieji paukšteliai vieni nutilo jau čiulbėti, o kiti, suvisu jau mus apleidę, išskriejo į pietus, ieškodami šiltesnio oro. Papurgalvės varnos krankia ant pradalgų vasarojaus, numano jų širdelė, jog nebe už ilgo pritrūks tokių skanėstų. Žmonės po sodas įkibo jau į bulbes, o dvaro dar šmotas vasarojaus negrėbta.

Urėdas privarė pilną lauką bobų. Vienos ritina pradalgės, kitos gubikes stato, o dar kitos grėbsto. Toliau vyrai vežimus kraunas. Urėdas, valkiodamos nuo vienu prie kitų, šaukia, baras, ragina skubėti, o kur bus buvęs vis prie bobų prisistojęs. Čia, žinoma, smagiau. Viena - žodį, kita boba žodį, ir susideda ciela kalbelė. Ant galo bejuokuodamos užniko ponaičiui piršti.

- Artinas žiema, būtinai reik žanyties, nes vienam šalta gulėti. Teip ponaičiui bobos įkalbinėjo.

- Bepigu, kad jūs man parodytumit kur mergą man tikrai po širdies patinkamą, - tarė urėdas, nurodydamas liūdnumą. - Bet žinau, jog tokios niekur nebėra dėl manęs!

- O je! Kiek anų yra! - juokės bobos. - Šimtais, dešimtimis gali ponaitis išsiskirti!

- Iš ko beskirsiuos? Cieloj pasaulėj viena tebuvo, - ir prigesintas akis atgrėžė į Petronelę. - Kol ta tebežydėjo, nepamačiau, - kalbėjo toliau, - dabar kits už mane laimingesnis, nuskynė leliją... prisirišo jos širdelę... Nežinau, ar prisirišo, tik pagavo, lig nepažinus man - išplėšė!

- Antaniene, - pašaukė rūsčiu balsu, - eik pagrėbstyti vyrams po vežimais! O jūs, bobos, šarpuokit, ligi pietų turint sustatyti.

Saulėlė pakilusi kaitino kaipje vasarą.

Urėdas pirma, Antanienė paskuo jo nuėjo. Tas eidamas kaip melnyčia be perstojo su liežuvium malė:

- A ta ta! Bent mažą valandelę pavogiau vienas ant vieno, nors per lauką pereiti su mano gražiausiaja... Mano nelaimė, - tarė atsidūksėjęs, - Dauginis laimingesnis... pavydžiu jam labai, - ir skersoms žiūrėjo į Petronelę. - Ak tu, mano rože, lelija! Mylėtumei mane, kad aš tavo vyru būčio?

Petronelė susimaišė ant tokio nevatno užklausimo, paraudonavo kaip žemuogė. Lūpas tapnojo, by norėdama kažį ką sakyti, bet, nesumodama nieko, ėjo tyloms. Urėdas, būsiąs nieko neišmanęs, švypsodamas tęsė toliau:

- No, vis tiek, nors tu tekėjusi, vienok aš tave be galo pamilau, nebeturiu galios sutūrėti širdį... Turiu mylėti visada... teip stojos, ne ką darysi!.. Žinau, kad tu nebūsi tokia durna ir negirsies vyrui, o jis pats nesupras; dėl to, jog aš dėl tavo meilės ir jį kartu myliu... Eikim stačiau šen per piaunuką... Gal neperšoksi per ravą? Duokš ranką - no, hop!

Suspaudęs jos ranką, šoko pats ir ją kartu pertraukė stačiai sau į klėbį. Spustelėjo prie savęs pusiaužniugą, o uostai ir jo karštos lūpos į jos burną įsmego. Stojos tai vienoj akies mirksmėj, ir vėl toliau po kits kito žengė.

Urėdas, įkypai atsisukdamas, truputį pristodamas, lengvai kalbėjo:

- Motriška dideliai graži - visiems vaikams papjūtis: pritraukia akis, prikala širdį, sumaišo galvą, nors tu, žmogus, nusišauk matydamas, jog nebegali jos gauti!

Išpūtė per uostus, kaip būt atsidūksėjęs, ir pažvelgė į Petronelę. O jai prakaitas iš karštos kaktos kaip žirniai sunkės, o širdis tvaskėjo, net greta einant buvo girdėti.

- Aš, turėdamas tokią pačią, - tęsė toliau urėdas, - kaip rožių kvietkele, oi, mokėčio mylėti!.. Nes meilė meilei nelygu... Tie tamsieji vyrai retai katras temoka mylėti; anie daboja pačią, pavydi, kad su kuo nepajuokotu, nepažertavotu. Kam to reikia? Gražiai pačiai tur būti liuosa valia; jeigu kitas ir pamiltų ją, ana dėlto neapleis nė vyro. Oi, motriškosios yra gudrios! Moka dailiai po du vyrų valdyti, be kokios nuoskriaudos pirmojo; pagaliau tankiai daug jam gero padaro... Atsiranda kitos davatkos, sako: "Griekas vyrą apgaulioti!.." Cha, cha, cha! Anoks ne griekas vyrui gerai daryti: palengvinti jam darbą arba daugiau duonos uželnyti suvisu nekaltu būdu... Gražios motriškos nereikia mokyti, nusimano ji ir pati, ką savo skaitumu galinti padaryti, nes, kartą apkalusi vaiko širdį, vadžioja potam sau jį už nosies, kaip tik patinkamai... O vyras vyro vietoj... Antaną išsiūsiu tujau į pačią, užtruks ligi pavakarės... Ar neskaudės Petruselės širdelė, - klausė užsikvėpęs, - kad teip ilgai nematys vyrelio?

- Neskaudės! - išspruko žodis Petronelei nejučioms; susizgribo išsitarusi, bet išleisto nebegali sugaudyti. Artindamos prie vyrų, skubinai urėdas pusbalsiai šnekėjo:

- Būk gudri, Petrusel! Neišsuduok, ką girdėjusi, ir neparodyk mūsų jausmo... Dėl manęs tai būtų vis tiek, bet man reik tave nuo svieto kalbų daboti ir slėpti nuo vyro... Jei aš kartais sušuksiu sragiai, neimk už blogą, žinok, jog širdyj kiteip misliju, bet dėl svieto akių kiteip reik daryti!..

Atsitolindamas juokės savyj:

- O tai tikra žąselė! Ledva tik pagyriau tyčiomis jos gražumą, jau tikrai įtikėjo, mislijas dideliai man įsidabojusi. Bet reik atsargiai elgties: kokį dar laiką atstu laikyties, o potam... bus mano viršus.

Vėjelis pakilo, debeseliai ant dangaus tarytum gainiojo kits kitą.

Petronelė grėbstydama atvėso truputį, o urėdo kalbą vis širdyj dūmojo... "Ko mat nereik ant svieto datirti!? Meilė meilei nelygu..." Tas - tai mokėtų pačią mylėti!.. Kaip jis moka spėriai pabučiuoti, ir vėl būsiąs nieko nežinaš... "Vyras vyro vietoj", - žinoma, teip jam prisiekta meilė... Pirmas ir paskutinis kartas su tuo urėdu. Jei man dar kumet pradės ką plepėti, pasakysiu stačiai: "Tamsta man ne kavalierius, aš tamstai ne kokia pana!" Nabagas, nosį nuleidęs gaus šalin nėšinties...

Užsidūmojusi grėbstė, tik capt Antanas į klėbį! Petronelė - krust, teip nusigando, kaip ant pikčiausio darbo nutverta, net sudrebėjo.

- Ko teip nusigandai, mano maželele? - klausė Antanas. - Ką teip užsidūmojai, kad nejutai manęs ateinant? Ką dūmojai, pasakyk! - prašė bučiuodamas.

Petronelė prasižiojo, truputį pamikčiojo.

- Poterius kalbėjau, - tarė, - kaip viena atskirta... grėbstau.

- Mat aš pertraukiau. O dabar, mano maželele, klausykis... Aš išvažiuoju į pačią su pono siuntiniais, turiu skubėti. Pasiprašiau urėdo, leido mane vienu žygiu užvažiuoti pas matušę; gal povėliai tepagrįsiu. Urėdas

dar įdavė pirkinių ir sakė, kad tau savo pietų nulykys; galėsi nevaikščioti namo. O man duos dvare pavalgyti. Dabar vakarop manęs telauk... parvešiu ką norint nuo matušės.

Petronelės nušveto kakta, tujau atpuolė jai į galvą urėdo kalba: "Daug gera vyrui padaro..."

Jau Antanas per varstą atsitolino, ji dar pašaukė:

- Antanel, pabučiuok mamaitei į rankelę nuo manęs! Antanas eidamas kraipė galvą dūmodamas:

- Kaži ko tokia sumišusi mano Petrė?

Pasilikusi viena, Petronė vėlėk dūmojo: "Nogi ir matysiu, kaip jis man tuos pietus čia išties? Kad tik artintųs bučiuoti, jau kad skelčio!.. Ne, vienas ant vieno nebūsma ir per ravą nebešoksma, - švyptelėjo. - Pašėlęs gabumas ant to bučiavimo!"

- Antaniene! - netolimais urėdas pašaukė. Ta, nustojusi grėbstyti, klausės.

- Kaip atneš dvaro mergikė man pietus, priimk ir atnešk aure pas daržinę; nešėją atleisk namon.

Pasakęs nuėjo.

- Šitaigis tau, - juokės širdy Petronelė, - bus ir pietai... Tai sumanymas! Išmanyk tu dabar vaikių gudrybę, neapmaus tai toksai vyro?! Bet ir gera kartu padaro: mat važiuotas nuvažiuos pas matušę. Kada Antanas jau geidžia... Ant galo dar abudu pašers pietus... No, matysma toliau; manding, ant galo atsimuš nuo manęs kaip nuo kietos sienos.

Išsiskleidė ant pietų. Urėdas su Antaniene vienudu paliko cielame lauke... Dvaro gaidžiai giedojo dvyliką.

- Nešk šen, čia į pavėsį, - sako Antanas, eidamas pirma. Apsižvalgęs atsisėdo. Truputį pietų paknėbčiojęs, tarė:

- No, Petrusel, valgyk dabar! Man geriausieji pietai į tave žiūrėti; bet nedrovėkis, valgyk. Būk su manim drąsi, čia niekas mūsų nematys.

Pasitraukė truputį į šalį, kol Antanienė valgė. Vėjas pamaželiais telingavo lizdų šakas; didžiau jas šnabzdino voverelė riešutaudama. Kaip tik Petronelė indus padėjo, tik urėdas - šakt ir prisisėdo artiteliai, greta.

- No, dabar bus dėkuo už pietus!

Tai sakydamas, užvertęs jos galvą, nuža bučiuoti lūpas, akis, skruostus, kur pakliūk... Petronelė sprudulo, kraipė galvą, stūmė su rankoms, o pasakyti nieko urėdas nedaleido. Kaip tik ana norės žioties, tujau su uostais kaip su kamščiu ir užkimš jai burną. Skepetelis nuo galvos nusmuko, plaukai išsidraikė, prakaitas ją apipylė. Truputį atleidęs, bet dar apsikabinęs, tarė:

- Oje, kokios tavo gražios kasos, Petrusel! Kaip gyvas, nė prie ponių niekur tokių nemačiau... O teip gražiai geltonos, kaip auksas!

Stūmė jo ranką Petronelė tylėdama ir stengė atsikelti, bet urėdas pritūrėjęs tarė:

- Nepyk, Petrusel, dovenok! Šiandien man pasigautoji. Kažin, ar beatsitiks kame tave bepabučiuoti? Gal to sykio užteks visam amžiui paminėti, - ir, pagrobes jos ranką, bučiavo. - Gal nebeteks niekur teip artie... leisk į tas tavo dangiškas akeles pabučiuoti, - ir vėl užvertęs bučiavo akis.

Petronelė naujai dasižinojo turinti dangiškas akis ir kasas aukso, kokių nēr kitų ant svieto. Nors širdy

gėrėjos, vienok nurodė piktumą.

- Liaukis, ponaiti, - sušuko, - tikrai supyksiu!..

- Nepyk, ne! Paskutinį kartelį jau dabar... Kiek tu turi metų?

- Devynioliktus baigiu į rožančava.

- Meluoji, bročele, meluoji! Matyties, jog tiek neturi, bent neišrodai ant tiek... Ir ko tu tokia jauna koreis už to vyro?! Bent ar myli tave tas vyras? - klausė užsikvėpęs.

- Ką dirbs nemylėjęs! - rūščiai atšovė Petronė ir pašoko nuo žemės.

- Kodėl nemylėti tokį paukštelį?! - atsidūkso urėdas. Ant to pasibaigė pietai, nes pradėjo rinkties į lauką darbininkai. Srauni upelė vingurdama lankoj, vienokiai pasišūkėdama per akmenelius, gurgėjo.

Urėdas eidamas juokės savyj:

- Dar purkštaus mat kaip ožka! Būsiąs nesileidžianti bučiuoti... kol prijaukinsiu.

Petronelė grėbstė pikta ant urėdo, kam jis bučiavo, ir pati ant savęs, ko neskėlė jam į dantis...

- No, paskutinis kartelis, - mislijo kinknodama galvą. - Tegul teip kitą sykį, jau kad duosiu!.. Pfu! Kam aš čia turiu užsidėti! Mane teip myli Antanas... Kad aš teip jam pasakyčio... kažin, susibartų, gal ir išpertų urėdą?.. O tas mane už paskutinę durnę paskaitytų... verčiau nieko dar nesakysiu. Čia Antanui nėjokios nuoskriaudos nėra. Matysiu toliau, ką teip daug gero mums padarys... Paspėsiu dar nusikratyti... O kaip pasibaigs dvaro dienos, nebesusieisma, ir pats nutols, bet bučiuoti - tai nebeprisileisiu niekad. Kad jis teip graudingai žiūrės į mane... akys pilnos ašarų... teisybė, rodos, dangus jose matyti... ir Antanas teip liuob žiūrės... Pamilo nabagas, nereikalingas jam širdgilas... Aš Antanui prisiekiau ir turiu jį mylėti, o urėdas - jis be manęs, aš be jo!

Špokų būrys, kaip didžiausias debesis, pakilęs iš lazdynų, viršumi galvų nušniokštė į mišką.

Kol lauko darbai pasibaigė, ne sykį urėdas dar prigavo išbučiuoti Petronele, o vis teip pataisė, bedarydamas Antanui gera. Ana kožnu sykiu, o visada tvirtai užsižadėjo, jog paskutinį kartą, kitą sykį jau kad skels į dantis!.. Bet urėdas tankiai šiuo tuo pagerino, todėl nors pykdama, bet tylėjo. O išėjusi prie darbo, iš rytų pusės tankiai žvalgė, kame urėdas sukinėjasi. Prisiartinant jam arčiau, Petronelė linksmi švypsojo, taisės ant galvos skepetelį arba kasas, gėrėjos širdyj, jog savo gražumu pritraukusi vaikį. Minėjo tankiai jo žodžius ir apsiėjimus. Kartais pasibaisėjo apgauliojanti vyrą, bet spėriai raminos: "Vyras vyro vietoj... aš dabar dar didžiau jį myliu... O nuo urėdo daug gero dastoja per mane..."